

παρουσιάσεις

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΣΥΝΤΗΡΗΤΙΣΜΟΥ Παγκόσμιο Συνέδριο Κοινωνικών Λειτουργών - Στοκχόλμη 26-30 Ιούλη 1988 Υπό RAMESH MISHRA

Μετάφραση-Διασκευή
Ευαγγελία Κοψίνη
Κοινωνική Λειτουργός

Εισαγωγή:

Προς το τέλος της δεκαετίας του '80 οι νεοσυντηρητικές ιδέες εξακολουθούν να εμφανίζονται σε μεγάλη κλίμακα στο χώρο της Κοινωνικής Πρόνοιας στη Δύση. Αυτό είναι ιδιαίτερα αισθητό στη Μ.Βρετανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες, τις δύο μεγαλύτερες αγγλόφωνες χώρες, που αποτελούν και τη βάση για τις συζητήσεις και τα συμπεράσματα αυτού του κειμένου.

Νεοσυντηρητισμός, στην Κοινωνική Πρόνοια, δεν είναι απλά μια υπόθεση μειώσεων των κοινωνικών δαπανών και γενικά συγκράτησης των δημόσιων εξόδων.

Άλλο θέμα είναι οι κυβερνήσεις να αναγκάζονται να κάνουν οικονομίες στις κοινωνικές και άλλες κρατικές δαπάνες γιατί η οικονομική ανάπτυξη σταματάει και υπάρχουν ελλείμματα και είναι εντελώς άλλο θέμα όταν οι οικονομικές μειώσεις και άλλες δυσκολίες γίνονται αιτία να προσβάλλεται το κράτος πρόνοιας στις αρχές και τις πρακτικές του στα μεταπολεμικά χρόνια.

Και εδώ είναι το σημείο που επεμβαίνει ο Νεοσυντηρητισμός.

1. Από το τέλος της Ιδεολογίας ως την άνοδο του Νεοσυντηρητισμού.

Για να εκτιμήσουμε τη σημασία αυτής της νέας αφετηρίας για Κοινωνική Πρόνοια πρέπει να ανατρέξουμε σύντομα στην περίοδο πριν από την εμφάνιση των οικονομικών δυσκολιών της δεκαετίας του 1970. Ήταν κατά τη διάρκεια των μεταπολεμικών χρόνων που η ιδέα της κρατικής πρόνοιας ξεκίνησε στις δυτικές κοινωνίες και πήρε θεσμική μορφή.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της κοινωνικής Πρόνοιας θεωρούνται τα παρακάτω:

α) Πλήρης προσφορά εργασίας ή τουλάχιστον πολύ χαμηλός δείκτης ανεργίας.

β) Μια σειρά καθολικών κοινωνικών παροχών για την κάλυψη βασικών αναγκών, όπως ασφάλεια εισοδήματος, ιατρική φροντίδα, εκπαίδευση και στέγαση.

γ) Και τελικά μια σειρά κοινωνικών παροχών για τις περιπτώσεις εξαιρετικής ανάγκης.

Μαζί και τα τρία αυτά χαρακτηριστικά δίνουν συγκεκριμένη μορφή στην ιδέα της συλλογικής ευθύνης για τη δημιουργία ενός ελάχιστου εθνικού επιπέδου ζωής, σαν αναφαίρετο κοινωνικό δικαίωμα.

Ο τρόπος όμως με τον οποίο οι παραπάνω όροι γίνονταν αντιληπτοί στις χώρες της Δύσης, διέφερε κατά περιοχή και Έθνος.

Στα 1960 υπήρχε μια αυξανόμενη συμφωνία γύρω από την κοινωνική ανάπτυξη και φάνηκε ότι το κοινωνικό σύστημα των Δυτικών βιομηχανικών χωρών συνέκλινε προς τη μικτή οικονομία και την κρατική Πρόνοια. Επιχειρώντας μια αναδρομή, διαπιστώνουμε ότι οι μεταπολεμικές οικονομικές καταστάσεις αποτέλεσαν τη βάση γι' αυτή τη συμφωνία.

Φαινόταν ότι η παλαιά μορφή του καπιταλισμού, με το ωμό δόγμα του "*laissez-faire*" και η χρόνια ανεργία είχαν επί τέλους μείνει πίσω από μια πρόοδο.

Η ανάμιξη των αξιών και των θεσμών μέσα από την κρατική πρόνοια και τη γενική της παραδοχή από τους συντηρητικούς, τους φιλελεύθερους και τους σοσιαλδημοκράτες συγχρόνως, συμβόλιζε μια νέα κοινωνική διάταξη. Για πολλούς ανθρώπους που αναμείχθηκαν στο χώρο της κοινωνικής πρόνοιας, αυτές οι μεταπολεμικές αναπτύξεις φάνηκαν σαν το μεγαλύτερο βήμα στην πρόοδο της "κοινωνικής συνειδησης", μια πρόοδο που είχε προχωρήσει βήμα-βήμα μέσα στις δεκαετίες.

Στο φως τέτοιων αντιλήψεων, τα γεγονότα των μέσων του '70, ήλθαν σαν αληθινό σοκ.

Η οικονομία των Δυτικών βιομηχανικών χωρών διέτρεξε σοβαρό κίνδυνο. Μέχρι το τέλος του '70 η κοινωνική διάταξη της μικτής οικονομίας και της κρατικής Πρόνοιας η οποία σήμανε το "τέλος της ιδεολογίας" και της εξελικτικής προόδου της Δυτικής βιομηχανικής κοινωνίας, ήταν σε αταξία. Από το να είναι ο υψηλός δρόμος προς την πρόοδο στην οποία η οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ασφάλεια βρίσκονται ενωμένες, η νέα κοινωνική διάταξη στράφηκε σε *cul-de-sac*, από την οποία μόνο ο νεοσυντηρητισμός πρόσφερε διέξοδο.

Αναμφίβολα, ήταν τα οικονομικά προβλήματα του '70 που άρχιζαν με την τιμή-σοκ του *OPEC* που έκανε το νεοσυντηρητικό δόγμα αξιόπιστο και πανάκεια.

Όμως είναι ενδιαφέρον να έχουμε υπ' όψιν ότι, τουλάχιστον στο επίπεδο της ιδεολογίας, η νεοσυντηρητική επίθεση στην ιδέα της αντίληψης της κοινωνικής προστασίας και των κοινωνικών δικαιωμάτων προηγήθηκε της οικονομικής υποχώρησης και του ρεύματος των χρόνων του '70.

Στο τέλος περίπου του '60 στις Ηνωμένες Πολιτείες, σαν μια αντίδραση στις φιλελεύθερες υπερβολές αυτής της δεκαετίας, η ιδέα της απελευθέρωσης της κοινωνικής βοήθειας (πρόνοιας) και άλλων τέτοιων προοδευτικών μέτρων, είχαν αρχίσει να βάλλονται από τα δεξιά.

Στη Βρετανία επίσης, παρά την ευρεία συμφωνία γύρω από την μικτή οικονομία και την κρατική πρόνοια, υπήρχαν σημαντικές διαφορές μεταξύ της κοινωνικής πολιτικής των Συντηρητικών και των Εργατικών Κομμάτων.

Πράγματι στα 1950 υπήρξε μια συντηρητική πολεμική κατά της κρατικής πρόνοιας παρ' όλο που στην πράξη δεν υπήρχε μεγάλη απόκλιση από τους στόχους της μεταπολεμικής κοινωνικής πολιτικής.

Έτσι, είναι φανερό ότι παρά την συμφωνία γύρω από τη μικτή οικονομία και την κρατική πρόνοια και το κλίμα του "τέλους της ιδεολογίας", το ιδεολογικό θέμα δεν ήταν σχεδόν ποτέ μακριά από την επιφάνεια.

Ιδιαίτερα, η συντηρητική ιδεολογία της πρόνοιας είναι παρούσα δια μέσου των μεταπολεμικών δεκαετιών.

Τότε τι είναι καινούργιο γύρω από τον Νεοσυντηρητισμό;

Στην ουσία είναι μια προσπάθεια με θεωρητικό υπόβαθρο, που οδηγεί πίσω την Κοινωνική Πρόνοια, με σκοπό την μείωση των παροχών στο ελάχιστο.

Αντίθετα με τον παραδοσιακό συντηρητισμό, ο Νεοσυντηρητισμός είναι περισσότερο λαϊκός παρά ελιτιστικός στον προσανατολισμό του.

Το "Νέο Δικαίωμα" ευνοεί την παραδοσιακή οικογένεια με τον άνδρα αρχηγό και τη γυναίκα νοικοκυρά (όπως το δίνει ο Νεοσυντηρητισμός). Θεωρεί την μονογονική οικογένεια σαν μια παθολογική κατάσταση. Είναι αντίθετο με την έννοια του φιλελευθερισμού, την ευχέρεια για εκπαίδευση, τις αμβλώσεις και το διαζύγιο. Προσβλέπει προς την επικράτηση του νόμου και της τάξης.

Ο συνδυασμός του *laissez-faire* με το συντηρητισμό, στα οικονομικά θέματα και τον αυταρχισμό στα κοινωνικά, αποτελεί στοιχείο στην ιστορία του συντηρητισμού, ιδιαίτερα όπως έχει αναπτυχθεί στις Η.Π.Α.

Νεοσυντηρητισμός και Κοινωνική Πρόνοια — Ιδεολογία και Πράξη.

Οι παράγοντες του προνοιακού κράτους, όπως έχουν ορισθεί προηγούμενα, που καθορίζουν τις θεσμικές παροχές (πλήρης εργασία, καθολικές κοινωνικές υπηρεσίες και ασφάλεια της κοινωνικής βοήθειας) είναι αποδεκτές από το "Νέο Δικαίωμα" τόσο στη θεωρία όσο και στην πράξη.

Οι Νεοσυντηρητικοί πιστεύουν ότι η ανεργία είναι μια αναπόφευκτη μορφή οικονομικής κατάστασης της αγοράς, μια τιμή που πρέπει να πληρωθεί για την ελευθερία του εμπορίου και της ανάπτυξης.

Εάν οι κυβερνήσεις προσπαθήσουν να δημιουργήσουν πλήρη εργασία με τεχνητά μέσα, τότε θα οδηγηθούν σε όλους τους κινδύνους των ανεπιθύμητων οικονομικών συνεπειών.

Οι Κυβερνήσεις, κατ' αυτούς, δεν πρέπει να δημιουργούν συνθήκες εργασίας, αλλά να αφήσουν τις δυνάμεις της αγοράς να αποφασίσουν το φυσικό δείκτη ανεργίας. Οι συντηρητικοί έχουν από παράδοση εναντιωθεί στις καθολικές υπηρεσίες με τη δικαιολογία ότι χάνεται δημόσιο χρήμα.

Αντί της καθολικότητας, η οποία αναφέρεται σε υπηρεσίες για φτωχούς και μη φτωχούς συγχρόνως, οι συντηρητικοί ευνοούν τη συσσώρευση π.χ. με το να παρέχουν υπηρεσίες μόνο σε αυτούς με φανερή ανάγκη. Αυτό απαιτεί ένα μικρότερο τομέα δημόσιας πρόνοιας, ο οποίος είναι την ίδια στιγμή περισσότερο αποτελεσματικός στο να κατευθύνονται οι δημόσιες παροχές εκεί που είναι περισσότερο αναγκαίες.

Με το να προτιμάει την επιλογή, ο Νεοσυντηρητισμός, μπορεί να υποστηρίξει την μακρόχρονη κοινωνική βοήθεια που είναι η ασφαλιστική δικλείδα της κρατικής πρόνοιας. Στις αρχές του νεοσυντηρητισμού προτείνουν αυτό να είναι η περίπτωση, η πρακτική είναι εντελώς διαφορετική.

Στην έννοια της κρατικής Πρόνοιας, η κοινωνική βοήθεια δρα σαν ασφάλεια

στις περιπτώσεις που οι άλλες δύο (εργασία και καθολικές βασικές υπηρεσίες) έχουν αποδειχτεί ανεπαρκείς.

Υπηρεσίες που διερευνούν το εισόδημα αναζητούν και υποστηρίζουν τα εθνικά ελάχιστα επίπεδα ζωής.

Αλλά "κοινωνική παροχή" σημαίνει κάτι εντελώς διαφορετικό στην συντηρητική αντίληψη. Έχει περισσότερο να κάνει με περικοπές στην κοινωνική βοήθεια στη μικρότερη δυνατή μερίδα του πληθυσμού, μέσα από την δυνατότητα να ελέγξει μάλλον παρά να δημιουργήσει ένα ελάχιστο επίπεδο ζωής.

Ο σκοπός είναι να μειώσει την κυβερνητική δαπάνη και να επιβεβαιώσει ότι η Κοινωνική Πρόνοια δεν επηρεάζεται από τις δυνάμεις αγοράς.

Οι Νεοσυντηρητικοί υποστηρίζουν ότι η επιλογή είναι το μεγαλύτερο μέσον βοήθειας των χαμηλόμισθων, ως εκ τούτου έρχεται σε σύγκρουση με την ιδέα ότι η κοινωνική βοήθεια δεν πρέπει να δράσει ανόητα στην εργασία και την προσπάθεια.

Νεοσυντηρητισμός στην πράξη.

Η Αγγλία και οι Η.Π.Α τα νεοσυντηρητικά καθεστώτα, είναι στο προσκήνιο τώρα για το μεγαλύτερο μέρος αυτής της δεκαετίας.

Τις πολιτικές τους και τις συνέπειές τους θα τις εξετάσουμε κάτω από το πρίσμα της πλήρους προσφοράς εργασίας, των καθολικών κοινωνικών υπηρεσιών και της κοινωνικής βοήθειας.

Εργασία

Η επίδραση του Νεοσυντηρητισμού στην εργασία είναι περισσότερο δραματική στη Βρετανία.

Από μια χώρα με πλήρη εργασία (ανεργία 1-2%) η Βρετανία κινήθηκε προς υψηλότερους δείκτες εργασίας την δεκαετία του '70.

Με την εμφάνιση της κυβέρνησης Θάτσερ, η ανεργία σχεδόν διπλασιάστηκε, αυξανόμενη από 4% το 1979 στο 9% το '81. Από τότε άρχισε αυξανόμενη, ξεπερνώντας το 13% το 1985. Περισσότερο από 4 εκατομμύρια Βρετανοί ήταν άνεργοι, ένα εκατομμύριο περισσότερο για κάθε χρόνο.

Σε μερικές περιοχές της χώρας, ο δείκτης ανεργίας έφθασε πολύ υψηλά με έντονες τοπικές διαφορές.

Στις Η.Π.Α, η δημιουργία συνθηκών για πλήρη εργασία, ποτέ δεν έγινε αποδεκτή σαν μια κυβερνητική ευθύνη.

Ανεργία μεταξύ 4-5% στην δεκαετία του '50 και '60 άρχισε να αυξάνει στην δεκαετία του '70.

Με την είσοδο του Ρήγκαν, αυξήθηκε από 7,5% το '81, σχεδόν στο 10% το '82.

Χάρis στις μεγάλες φορολογικές ελαφρύνσεις, με έντονη άνοδο των στρατιωτικών δαπανών και με τεράστια αύξηση του ελλείματος του προϋπολογισμού, οι Η.Π.Α κατόρθωσαν να εμφανίσουν μια οικονομική ανάκαμψη που μείωσε την ανεργία. Μέχρι το 1986 είχε γυρίσει στο επίπεδο του '70.

Μέχρι το 1986, είχε επανέλθει στο επίπεδο της δεκαετίας του '70. Έτσι οι Η.Π.Α κατόρθωσαν να διατηρήσουν χαμηλά την ανεργία στο σημείο που είχε ξεκινήσει.

Είναι γεγονός ότι η ανεργία έχει ανέβει στις περισσότερες βιομηχανικές χώρες, συζητιέται όμως ότι αυτό έχει πολύ λίγο να κάνει με τη φύση των καθεστώτων και της ιδεολογίας της κοινωνικής Πρόνοιας.

Από την άλλη πλευρά, λέγεται ότι εάν οι χώρες είχαν πλήρη προσφορά εργασίας ή όχι στα '80, εξαρτιόταν από το εάν είχαν ή όχι κάνει προσπάθεια να την διατηρήσουν, ακολουθώντας την οικονομική κρίση των μέσων του '70. Εάν αυτό είναι αλήθεια, τότε το Νεοσυντηρητικό καθεστώς είναι απίθανο να βρεθεί μεταξύ των χωρών αυτών, γιατί όπως έχουμε αναφέρει ήδη, έχουν ρητά εγκαταλείψει το σκοπό της διατήρησης της εργασίας στα πλαίσια της δημόσιας πολιτικής.

Στην πραγματικότητα, καμιά από τις πέντε χώρες που έχουν διατηρήσει πλήρες καθεστώς εργασίας (Νορβηγία, Σουηδία, Αυστρία, Ελβετία και Ιαπωνία) στη δεκαετία του '80, δεν καυχιέται ότι έχει Νεοσυντηρητικό καθεστώς, και είναι ακόμη πιο απίθανο ότι οι Νεοσυντηρητικές χώρες θα ενωθούν μαζί τους. Ακόμη κι αν μια χώρα δέχεται την ανεργία σαν μια ατυχή ανάγκη στην οικονομία της αγοράς, δεν πρέπει να σχετίζεται με την αποζημίωση ανεργίας και τη διατήρηση του επιπέδου ζωής.

Ποιο είναι το απόφθεγμα αυτών των δύο καθεστώτων;

Και οι δύο χώρες έχουν κάνει αρκετά μεγάλες μειώσεις στις αποζημιώσεις ανεργίας.

Σαν αποτέλεσμα στις Η.Π.Α στην κορυφή της νέας εκχώρησης του Ρήγκαν το 1982, μόνο 45% των ανέργων έλαβαν βοήθημα, σε σύγκριση με το 76% του 1985.

Μέχρι το τέλος του 1984, ο μέσος όρος είχε πέσει στο 25%, το κατώτατο στα χρονικά από την αρχή του προγράμματος.

Μεταξύ άλλων στερήσεων που πλήττουν τους ανέργους είναι και η απώλεια κάλυψης της ιατρικής φροντίδας.

Το 1983 ανακαλύφθηκε ότι περίπου το ένα τρίτο των 34 εκατομμυρίων Αμερικανών χωρίς κάλυψη ιατρικής φροντίδας ανήκε στις οικογένειες των εργατών, που είχαν χάσει την ασφάλεια υγείας συγχρόνως με τις εργασίες τους.

Παραπέρα, εφ' όσον πολλοί από τους νέους άνεργους ήταν ιδιοκτήτες σπιτιών, δεν πληρούσαν τα κριτήρια για ιατρική βοήθεια.

Καθολικότητα και κυρίαρχες υπηρεσίες.

Παρά την αντίθεση στις καθολικές Κοινωνικές Υπηρεσίες, το "Νέο Δικαίωμα" δεν έχει επιτύχει να αποβάλλει την αρχή της γενικότητας.

Εφ' όσον οι βασικές υπηρεσίες όπως συντάξεις, ιατρική φροντίδα και εκπαίδευση είναι διαθέσιμες για όλες τις τάξεις των εισοδημάτων και των κοινωνικών ομάδων και εφ' όσον αυτές οι υπηρεσίες είναι απαραίτητες και δημοφιλείς, οι Νεοσυντηρητικοί και στη Μ.Βρετανία και στις Η.Π.Α. δεν τις πολεμούν κατά μέτωπο.

Η ανικανότητα των Νεοσυντηρητικών καθεστώτων να αποβάλλουν την αρχή της καθολικότητας, ή να μειώσουν την κοινωνική δαπάνη, έχει θεωρηθεί σαν απόδειξη, από μερικούς κοινωνικούς επιστήμονες ότι το κράτος πρόνοιας είναι αμετάτρεπτο. Αυτή η συζήτηση φαίνεται να υποτιμά το "Νέο Δικαίωμα" σαν μια ιδεολογία και σαν ένα πολιτικό πρόγραμμα.

Γιατί μια κατά μέτωπο επίθεση σ' αυτές τις υπηρεσίες, δεν είναι το μοναδικό μέσον στην τριβή τους.

Παράδειγμα από την Βρετανία δείχνει ότι υποεπιχορήγηση συγχρόνως με επιλεκτικές μειώσεις και ιδιωτικοποίηση μπορεί να αρχίσουν να διαβρώσουν αυτές τις υπηρεσίες. Για να πάρουμε την ιατρική φροντίδα σαν παράδειγμα, η κυβέρνηση Θάτσερ έχει προσπαθήσει να προωθήσει την ανάπτυξη της ιδιωτικής ιατρικής με διάφορους τρόπους.

Πράγματι, η προσδοκία ότι μέχρι τα μέσα του '80, η ιδιωτική ασφάλιση υγείας θα μπορούσε να μετρήσει για ένα τέταρτο της ιατρικής φροντίδας έχει επαλήθευθεί.

Δημόσια στέγαση είναι μια περιοχή στην οποία έχει γίνει βαθιά περιστολή από τις παροχές του δημόσιου τομέα. Ένα μέρος του δημοτικού στεγαστικού αποθέματος έχει πουληθεί και έχουν δημιουργηθεί υποκατάστατα υπέρ των ιδιοκτητών-καταληψιών.

Στον τομέα των συντάξεων ουσιαστικής συμμετοχής των εργοδοτών αναμένεται στο μέλλον, ενώ κρατικά σχήματα αμοιβών είναι στο πρόγραμμα.

Η κατάσταση στις Η.Π.Α είναι κάπως διαφορετική, στο ότι οι καθολικές κοινωνικές υπηρεσίες έχουν πολύ λιγότερο αναπτυχθεί από τη Βρετανία π.χ. Οι Η.Π.Α δεν έχουν καθολική ασφάλιση υγείας.

Προγράμματα δημιουργίας εισοδήματος που είναι κοντά στις περισσότερες βιομηχανικές χώρες, όπως οικογενειακά επιδόματα, επιδόματα μητρότητας και ασθένειας, δεν υπάρχουν, ενώ τομείς ιδιωτικών συντάξεων παίζουν σημαντικό ρόλο.

Ιδιωτικοποίηση, ως εκ τούτου, έχει πάρει τη φόρμα της ιδιωτικής παροχής των υπηρεσιών που είναι επιχορηγούμενες και εντελλόμενες από το δημόσιο.

Αυτή η αυξανόμενη τάση από τα 1960 έχει πάρει νέα ώθηση από τις νεοσυντηρητικές πολιτικές. Παραπέρα, η νεοσυντηρητική σκέψη έχει προσανατολισθεί σε προτάσεις αντικατάστασης της κρατικής ασφάλισης με ιδιωτικοποιημένη σύνταξη και άλλες μορφές ασφάλισης. Όπως στη Βρετανία, το δυναμικό της Νεοσυντηρητικής πολιτικής για διάβρωση και υποβίβαση των καθολικών προγραμμάτων, παραμένει υπολογίσιμο.

Φτώχεια και βασικά ελάχιστα επίπεδα ζωής.

Η Νεοσυντηρητική ρητορική γύρω από την επιλογή και δημιουργία δικτύου κοινωνικής ασφάλειας θεωρεί ότι οι υπηρεσίες κοινωνικής βοήθειας, που υπηρετούν τους πραγματικά έχοντες ανάγκη, θα δημιουργηθούν και θα ενδυναμωθούν. Η πραγματικότητα όμως είναι εντελώς διαφορετική.

Στις Η.Π.Α αυτές οι υπηρεσίες έχουν υποστεί τις πιο σοβαρές επιθέσεις. Στη Βρετανία επίσης οι φτωχοί είναι η ομάδα που υποφέρει περισσότερο από την επίθεση της νεοσυντηρητικής πολιτικής.

Η νεοσυντηρητική οικονομική και η κοινωνική πολιτική μαζί αύξησαν τα προβλήματα στο χαμηλόμισθο πληθυσμό με την αύξηση των φορολογικών επιβαρύνσεων, ενώ ευνόησαν τους υψηλόμισθους και τις επιχειρήσεις με φορολογικό σπάσιμο.

Οι Νεοσυντηρητικοί λοιπόν κάνουν τους φτωχούς φτωχότερους και τους

πλούσιους πλουσιότερους. Είναι δικό τους το πρόγραμμα για την ανακατανομή εισοδήματος και προνομίων, ένα πρόγραμμα το οποίο δεν ήταν πολύ επιτυχές, τόσο στη Βρετανία όσο και στις Η.Π.Α. Το πόρισμα σ' αυτό το πρόγραμμα της μεγαλύτερης ανισότητας, είναι να εγκαταλειφθεί το ενδιαφέρον για τη φτώχεια και να δημιουργηθεί ένα ελάχιστο εθνικό επίπεδο ζωής.

Στις Η.Π.Α, τα ελλείματα σε διάφορα προγράμματα, όπως Γενική Πρόνοια (βοήθεια σε οικογένειες και επιδόματα παιδικής προστασίας, συσσίτια και ιατρική βοήθεια) έχουν γίνει σοβαρά.

Π.χ. μέσω των αλλαγών κριτηρίων περίπου μισό εκατομμύριο οικογένειες αποκλείστηκαν από τα προγράμματα βοήθειας (σχεδόν όλοι οι χαμηλόμισθοι — μητέρες με εξαρτώμενα παιδιά) ενώ περισσότερο από ένα τέταρτο εκατομμυρίου υπέστησαν μείωση των αγαθών τους.

Από τότε που το κριτήριο για ιατρική βοήθεια είναι συνδεδεμένο με τα προγράμματα παροχών, οι περισσότεροι έχασαν τα προνόμια για ιατρική κάλυψη. Καθώς οι γυναίκες και τα παιδιά αντιπροσωπεύονται κυρίως ανάμεσα στους χαμηλο-εισοδηματίες, είναι αυτοί που έχουν υποφέρει περισσότερο.

Υπολογίζεται ότι περίπου το ένα τέταρτο των παιδιών που ζουν τώρα στη φτώχεια στις Η.Π.Α δεν έχουν ιατρική βοήθεια, εξ αιτίας της αλλαγής των κριτηρίων καταλληλότητας.

Ο πληθυσμός (στη φτώχεια) στις Η.Π.Α αυξήθηκε από 11,7% το '79, σε 15% το '82. Ύστερα από την οικονομική βελτίωση του 1985, έπεσε στο 14%.

Ακόμη όμως 33 εκατομμύρια εξακολουθούν να είναι φτωχοί, ή αλλιώς 7 εκατομμύρια περισσότεροι από το 1974.

Στη Βρετανία, ο αριθμός των ατόμων που παίρνουν συμπληρωματική βοήθεια αυξήθηκε από 4 εκατομμύρια το 1979 σε 7,2 ή 13,5% του πληθυσμού το 1983. Το 1987, ο πληθυσμός στη φτώχεια ήταν περίπου 9,5 εκατομμύρια ή 18% του πληθυσμού.

Καθαρά για τους νεοσυντηρητικούς αυτά τα νούμερα αποδεικνύουν την επιτυχία της πολιτικής τους. Οι ανθρώπινες συνέπειες αυτής της πολιτικής αντιμετωπίζονται καθημερινά από τους Κοινωνικούς Λειτουργούς, και είναι πολύ εμφανείς. Περισσότερο εμφανής είναι ο υποσιτισμός και η πείνα — που θυμίζουν καταστάσεις του τρίτου κόσμου. Μια μελέτη, το 1987 για την πείνα στην Αμερική έδειξε ότι η πείνα πλήττει περίπου 20 εκατομμύρια ανθρώπους στις Η.Π.Α, ιδιαίτερα παιδιά, ηλικιωμένους και άνεργους. Στη Βρετανία μια μελέτη σε 1000 ανθρώπους με χαμηλό εισόδημα έδειξε ότι 37% των ανέργων δεν είχαν αρκετά χρήματα να αγοράσουν τροφή. Ως εκ τούτου, αυτοί με το χαμηλό εισόδημα δεν τρέφονται κανονικά, γεγονός που έχει επίπτωση στην υγεία τους.

Η αναμονή στη σειρά σε μια τράπεζα που δίνει δελτία διατροφής, η προσφυγή στην επαιτεία στις μεγαλύτερες πόλεις είναι μερικές εικόνες ταπείνωσης που μαρτυρούν την έλλειψη ευημερίας.

Κοινωνική Πρόνοια — Νεοσυντηρητισμός και Κοινωνική Εργασία.

Η σύντομη διερεύνηση της φύσης της μεταπολεμικής Κοινωνικής Πρόνοιας και των επιπτώσεων της Νεοσυντηρητικής εισβολής επ' αυτής, έχει αποδείξει ότι:

1) Αυτό που πιστεύεται ότι είναι μια εξελικτική και αμετάτρεπτη πρόοδος προς μια μετακαπιταλιστική σειρά μιας πολύπλοκης οικονομίας και του κράτους πρόνοιας, φάνηκε τυχαίο φαινόμενο εξαρτώμενο από σίγουρες χαριστικές καταστάσεις.

2) Η πίστη ότι το μεταπολεμικό Κράτος Πρόνοιας και η γενική παραδοχή του παρουσίασε μια αμετάτρεπτη πρόοδο της "κοινωνικής συνείδησης", αποδείχθηκε απατηλή. Οι Νεοσυντηρητικοί έχουν δείξει ότι είναι δυνατόν να κανονίζουν τις δυτικές καπιταλιστικές κοινωνίες δημοκρατικά, ενώ αποφεύγουν την κοινωνική συνείδηση εντελώς.

Να μη μας εκπλήσσει ότι οι εδραιωμένες εκκλησίες σε όλη τη δύση είναι στην πρώτη γραμμή, εκδηλώνοντας το ενδιαφέρον τους γύρω από την Νεοσυντηρητική πολιτική και την επίδρασή της στην κοινότητα γενικά, και στους άνεργους ειδικότερα.

Επίσης γίνεται ξεκάθαρο ότι το Νεοσυντηρητικό δόγμα της Κοινωνικής Πρόνοιας, είναι λίγο περισσότερο μια φόρμα ανακαινισμένης ελλειμματικότητας. Οι αξίες και προϋποθέσεις πάνω στις οποίες στηρίζεται είναι ασυμβίβαστες με την μεταπολεμική έννοια της Κοινωνικής Πρόνοιας που στηρίζεται στα ιδανικά ενός εθνικού ελάχιστου εισοδήματος, αλληλεγγύης και κοινότητες.

Χάρis στον μεταπολεμικό νεωτερισμό της καθολικότητας, οι καθολικές υπηρεσίες έχουν αποδειχθεί προπύργιο εναντίον της νεοσυντηρητικής επίθεσης στο Κράτος Πρόνοιας.

Άμεσα έχουν επίσης βοηθήσει να προφυλάξουν τα επίπεδα ζωής των χαμηλόμισθων από την Νεοσυντηρητική επίθεση.

Ακόμη, όπως έχουμε δει, το "Νέο Δικαίωμα" είχε υπολογίσιμη επιτυχία στο να αυξήσει την ανισότητα, την φτώχεια, την ανθρώπινη δυστυχία και κατάρρευση.

Η Κοινωνική Εργασία σαν μια δραστηριότητα και σαν ένα επάγγελμα διαμορφώνεται από δύο πράγματα: αξίες και γνώσεις. Εδώ ενδιαφερόμαστε για τις αξίες.

Οι Κοινωνικοί Λειτουργγοί διαφέρουν στις αξίες που κρατούν.

Όμως παραδοσιακά η Κοινωνική Εργασία έχει αποστολή στη συμπάθεια, την κοινωνική δικαιοσύνη και στην προστασία της αξιοπρέπειας και της αυτονομίας των ατόμων. Η Νεοσυντηρητική Ιδεολογία της Πρόνοιας προσβάλλει και τις τρεις αυτές αποστολές. Ως εκ τούτου προκαλεί τους Κοινωνικούς Λειτουργγούς — σαν άτομα, σαν επαγγελματίες, σαν πολίτες — να υπερασπιστούν τις αξίες τους και την αποστολή τους.

Η Νεοσυντηρητική επίθεση στην μεταπολεμική κοινωνική πρόνοια έχει σφυρηλατήσει δύο πράγματα:

Πρώτον, ότι η Κοινωνική Πρόνοια είναι στη βάση της ένα θέμα αξιών — ένα ηθικό θέμα — και με αυτό το πνεύμα δεν υπάρχουν εγγυήσεις στην ιστορία, ούτε υπάρχοντες νόμοι που να συνεπάγονται το "τέλος της ιδεολογίας και να μας μεταφέρουν αβίαστα σε υψηλότερες φόρμες κοινωνικής οργάνωσης. Αυτό είναι φυσικά μια πρόκληση για να δώσουμε μορφή και να υπερασπιστούμε τις αξίες μας.

Δεύτερον, και ίσως περισσότερο σπουδαίο, μας θύμισε ότι η συμφωνία των '60, είχε σαν προϋπόθεση μια αρμονία μεταξύ οικονομικής και κοινωνικής πρό-

νοιας. Ήταν η δυσκολία συνένωσης μεταξύ των δύο και η εμφανής απειλή προς την οικονομία που ποζάριζε από την Κοινωνική Πρόνοια, η οποία έδωσε στο "Νέο Δικαίωμα" πολύ από την πιστότητά του.

Για να τα θέσουμε απλά, οι Νεοσυντηρητικοί υποστηρίζουν ότι για να θέσουμε την οικονομία σωστά, η κοινωνική Πρόνοια πρέπει να περικοπεί.

Η πρόκληση εδώ είναι τεχνικής φύσης — να επιδείξουμε στη θεωρία και την πράξη ότι υπάρχουν άλλοι τρόποι ενσωμάτωσης της οικονομικής και της κοινωνικής πρόνοιας. Είναι άξιο λόγου, σ' αυτό το σημείο ότι σίγουρες αλλαγές στον Νεοσυντηρητισμό απαιτούν στρατηγική σπουδαιότητα.

Χώρες, όπως η Σουηδία επιδεικνύουν ότι μια αυτόνομης οικονομία αγοράς δεν χρειάζεται να χτίσει πάνω στο κόστος της κοινωνικής πρόνοιας.

Ξεκάθαρα, εναλλακτικοί — και ανθρωπinoι — τρόποι λειτουργίας καπιταλιστικής πρόνοιας υπάρχουν γύρω μας. Αλλά πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι να τους δούμε και να τους χρησιμοποιήσουμε σαν μοντέλα.

Το "Νέο Δικαίωμα" μας προσφέρει παλιές αλήθειες καθώς η λύση σε νέα και προκλητικά προβλήματα αφήνεται στην ιστορία.

Εν ονόματι της οικονομικής προόδου δημιουργεί στις πιο αδύνατες κοινωνικές ομάδες σκληρές και όχι αναγκαίες στέρσεις.

Το "Νέο Δικαίωμα" παρομοιάζεται με μια φόρμα πολιτικών της λαίμαργίας που οδηγεί στην οικονομική αναγκαιότητα πέρα από ηθικές επιλογές.

Καταλήγοντας, ο Νεοσυντηρητισμός είναι ασυμβίβαστος με την Κοινωνική Πρόνοια, εφ' όσον αρνείται τη συμπάθεια, την κοινωνική δικαιοσύνη και το σεβασμό για τα άτομα, τις αξίες που αποτελούν τη βάση της Κοινωνικής Πρόνοιας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Peter Steinfels, *The Neo-conservatives* (New York: Simon and Shuster, 1979)
2. Martin Loney, *The Politics of Greed* (London: Pluto, 1986); T. Fitzgerald 'The New Right and the Family' in Martin Loney et al. (eds), *Social Policy and Social Welfare* (Milton Keynes: Open University Press, 1983); Robert Whitaker (ed.), *The New Right Papers* (New York: St. Martin's Press, 1982.)
3. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) *Economic Outlook*, (Paris, 1986), p. 185; Loney, op. cit., p. 69.
4. OECD, *Economic Outlook: Historical Statistics, 1960-1982* (Paris, 1984), p.39.
5. OECD, *Economic Outlook* (Paris, 1987), p.167.
6. Goran Therborn, *Why Some Peoples are More Unemployed than Others* (London: Verso, 1986), p.23.
7. J.L. Palmer and I.V. Sawhill (eds), *The Reagan Record* (Washington DC: The Urban Institute, 1984), p. 190; Thomas Ferguson and Joel Rogers, *Right Turn* (New York: Hill and Wang, 1986), p. 137.
8. Michael Harrington, *The New American Poverty* (New York: Penguin Books, 1985), p.50.

9. *ibid.*, p. 51.
 10. See, e.g. Goran Therborn, 'The Prospects of Labour and the Transformation of Advanced Capitalism' *New Left Review* 145, May/June 1984, pp. 29-33.
 11. Loney, *op. cit.*, p. 96.
 12. 'The National Health Service: a suitable case for much better treatment', *Manchester Guardian Weekly*, January 31, 1988, p. 6.
 13. Palmer and Sawhill (eds.), *op. cit.*, p. 364.
 14. Ferguson and Rogers, *op. cit.*, p. 129.
 15. U.S. Bureau of the Census, *Statistical Abstract of the United States 1987*, 107th Edition (Washington DC: 1986)
 16. M. O'Higgins, 'Inequality, Redistribution and Recession: The British Experience', *Journal of Social Policy*, 14(3), 1985, p. 301; P. Taylor-Gooby, *The Future of the British Welfare State* (Canterbury: University of Kent, mimeo, 1987) p. 10.
 17. J.L. Brown and H.F. Pizer, *Living Hungry in America* (New York: Macmillan, 1987); 'Millions still hungry in U.S.' *Globe and Mail*, Oct.27, 1987.
 18. Loney, *op. cit.*, p. 65.
-